

fidelis'. Nykysuomen sanakirjassa on hakusana *luotettu*, selityksenä 'johon luotetaan t. on totuttu luottamaan'. Ilman varauksia NS mainitsee myös samanlaista käyttöä kuvastavasti esimerkiksi »Muokkaus on parasta suorittaa *kertomallamme* tavalla» (= tavalla, josta kerroimme), »paljon *kiistelty* kysymys» ja »paljon *puhuttu* yritys». Jatkuvastikaan en tunne näitä esimerkkejä kielenvastaisiksi. Samoin kieli-tunteeni (hieman epäroiden) hyväksyy *viitatus* (esim. »*viitatus* kaltaiset tiesulut»), vaikka NS sen hylkää.

Omasta puolestani olen valmis hyväksymään tällaiset partisiipit, sikäli kuin ne ovat laajahkossa käytössä. Siinä astutaan tietenkin kaltevalle pinnalle, koska rajat ovat epämääräiset. Kyseessä ovat ainakin seuraavat sanat: 1) *huhuttu, kerrottu, keskusteltu, kiistelty, kohuttu, puhuttu, riidetty, viitattu, väitelty*; 2) *luotettu, pidetty, uskottu*. Kaikkien näiden partisiippien pääsanat vastaavat, kuten Tuomikoski huomauttaa, intransitiiviobjektia eivätkä varsinaista adverbialia (kertoa *jostakin*); vain *viitata*-verbiin voi liittyä samanluonteinen selvä adverbialia (*viitata vasemmalle*), mutta verbin merkitys on silloin toinen kuin yhteydessä »*viitatus* kaltaiset tiesulut». 1. ryhmän sanat tarkoittavat kaikki puheena, keskustelun alaisena olevaa tai ollutta, 2. ryhmän sanat taas sellaista, johon suhtaudutaan määrätavoin. 2. ryhmän sanoista ovat *luotettu* ja *uskottu* täysin vakiintuneita. *Pidetty* ei sekään ole tässä merkityksessä mikään viime vuosien tulokas — jo v. 1916 nimimerkki »Tilaja» mainitsi Virittäjässä (s. 131) sanomalehtien sitä usein käyttävän, ja tällöin E. A. T(unkelo) kehotti sitä välttämään. Minäkin vierastan sitä, johtuneeko se sitten juurtuneesta opetuksesta vai siitä, että vastaava transitiivinen käyttö »pitää *jotakin*» merkitykseltään niin suuresti eroaa »pitää *jostakin*»-merkityksestä (*pidetty puku*). Mielestäni »*suosittu* näyttelijä» on tyylillisesti parempi ilmaus kuin »*pidetty* näyttelijä» (merkitys ei kuitenkaan ole aivan sama).

»Kielenoppas» mainitsee myös virhe-

esimerkit »*ryhtymämme* toimenpiteet», »hänen asemansa *velvoittamat* johtopäätökset», »asianomaisen *pyrkimä* koulu», »*päätymäni* tulokset», »*vierailemani* koulut», »*viittaamallani* tavalla». Edellä puheena olleilla passiivin 2. partisiipeilla on vain harvoin rinnallaan vastaavasti käytettyä agentti-partisiippiä: tutulta tuntuvat ainoastaan »*kertomallani* tavalla» ja »*viittaamallani* tavalla», ja useimmat »Kielenoppaan» agenttipartisiippiesimerkit ovatkin käymättömiä. Mutta sen tutumpia ja hyväksyttävämpiä ne eivät ole partisiippejakaan käyttäen: »*ryhdytyt* toimenpiteet», »*veloitellut* johtopäätökset», »*pyrityt* koulut», »*päädytyt* tulokset», »*vieraillut* koulut». Nämä käyttöesimerkit jäävätkin edellä hahmoteltujen rajojen ulkopuolelle: ne eivät liity puheena olemiseen tai tietynlaiseen suhtautumiseen, ja kolmessa viimeisessä pääsana sitä paitsi vastaa selvää adverbialia (*pyrkimä*, *päätyä jonnekin*, *vierailla jossakin*).

Matti Sadeniemi

Kielilautakunnan suositus

Kokouksessaan 28. 5. kielilautakunta käsitteli tätä kysymystä ja päätyi siihen tulokseen, että tämäntapainen intransitiiviverbien passiivin 2. partisiipin käyttö on hyväksyttävää, milloin se on tullut yleiseksi. Paitsi vieras malli sitä on edistänyt monen verbin kaksinainen rektio, esim. *huhuta, kertoa, kuulla, mainita jotakin* t. *jostakin*. Näin esim. *asuttu* on aivan yleinen merkityksessä, joka liittyy pikemminkin verbin intransitiiviseen käyttöön (asua *jossakin*) kuin transitiiviseen (asua *jotakin*). Tällainen käyttö täyttää usein myös selvän ilmaisutarpeen; esim. *kohuttu tapaus* olisi korvattavissa vain relatiivilauseella: *tapaus, josta kohutaan*. — Vakiintuneina pidettiin seuraavia partisiippeja:

1. *huhuttu, kerrottu, kiistelty, kohuttu, puhuttu* (yhteydessä *paljon puhuttu*), *viitattu* (epäröiden);

2. *luotettu, uskottu*. — *Pidetty*-sanan tällainen käyttö ei lautakunnan mielestä ole suotavaa, koska transitiivinen, intransitiiv-

visesta poikkeava merkitys häiritsee (*pidetyt kevät-pukumme*).

Intransitiiviseen käyttöön liittyvä agenttipartisiippi on luonteva verbistä *kertoa* (*kertomallani tavalla*) ja käypä myös verbistä *viitata* (*viittaamassani kohdassa*).

Matti Sadeniemi